„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 25. У Новом Саду у уторак 14. (26.) фебруара 1884. ГОДИНА XIX.

Политички преглед.

Умерена опозиција сабора угарског држала је прошлог петка конференцију, у којој се повела реч о унутрашњим одношајима те странке. Донесен је једногласно закључак, да странка ова према штетној и ненаравственој политици садање владе и на даље остане на свом садањем станишту и да удруженим силама поради, да овом станишту приликом наступајућих избора за сабор земаљски до важности и победе припомогне. У тој цељи ставиће странка ова кандидатима својим на расположење сву моралну помоћ, којом данас располаже; уједно је ради енергичног заступања страначких интереса при наступајућим изборима изабран централни одбор, који ће имати да састави проглас па бираче, у ком ће се ови позвати, да своје гласове поклоне кандидатима умерене опозије. У одбор овај изабрани су: гроф Алб. Апоњи, Стеван Бито, Кл. Ернуст, Имре Ходоши, Ферд. Хорански, П. Кираљи, П. Шомшић, Д. Силађи, Л. Урвари. — У течају даље дебате известио је председник конференције у истој сакупљене чланове, да га је гроф Ферд. Зичи известио, да се опозиција горњег дома сабора угарског конституисала и да жели у будуће заједнички и у споразуму поступати с умереном опозицијом куће посланичке. Конференција узела је вест ову на повољно знање и поверила је ексекутивном одбору странке, да предузме у том погледу потребне кораке. — Радознали смо, хоће ли листови владини и сада рећи, да о опозицији у горњој кући саборској — није вредно ни говорити.

Службене „Нар. Нов.“ загребачке јављају: Његово царско и краљ. Величанство изволело је највишом одлуком од 8. (20.) фебруара т. год. већника хрватско-славонског стола седморице **Данила Станковића** премилостиво именовати предстојником одељења за унутрашње послове код хрватско-славонске земаљске владе, и управу правосуднога одељења код поменуте земаљске владе поверити одсечноме саветнику исте земаљске владе, **Вјекославу Клајну**. — Тако је дакле решено питање о попуњењу оних места, која су још прошле године умировљењем барона Јоце Живковића и дра М. Деренчина упражњена остала. Јавно мњење — веле „Нар. Нов.“ — очекивало је ту попуну с нестрпљењем, држећи, да ће у њој наћи сигнатуру положаја, да ће по особама, које поглавар земље себи за доглавнике изабере, моћи јасно и стално пресудити, којим правцем, којим духом намерава јавне послове водити. „Нар. Нов.“ држе, да се јавно мњење на основу ових наименовања може довољно оријентирати о интенцијама бановим. Бан је позвао к себи мужеве, који стоје ван страначке борбе, којима се не може пребацити, да су служили цељима једне ил друге политичке странке. Тиме, вели поменути лист, разбијена је сумња, да би се јавни послови и одношаји троједнички могли потезати на страначке путеве и употребљавати на страначке цељи. — Будућност показаће колико су оправдане ове речи „Нар. Нов.“ Што Д. Станковић и В. Клајн не припадају ни једној политичкој странци у Троједници, то још није и не мора бити довољан доказ, да ће се одношаји у Троједници под њиховом управом морати на боље окренути. Поверење баново није истоветно с поверењем народним, које поменуте особе својим радом тек треба да заслуже. Сведоџба „Нар. Нов.“ у том погледу није довољна.

Поменули смо већ, да су премештање кнеза Орлова из Париза у Берлин и путовање кнеза Долгоруковог у Фридрихсруе дали повода вести, да предстоји **састанак цара руског Александра с царем немачким Виљемом**. Неки листови ишли су још даље, наваћајући, да ће састанку цара Александра с царем немачким следовати састанак цара руског с цар-краљем Фрањом Јосифом, што је скупа поново потакло питање о тројецарском савезу. Пада у очи, да они исти листови, који до скора Русију и народ руски највећим погрдама обасипаху и који још пре кратког времена изјављиваху, да Русији нема места у концерту јевропских држава, наиме пак у друштву аустро-угарско-немачком — сада очитују, да не постоје никакви политички разлози, који би учинили немогућим састанак цара руског с царем Виљемом, те да ће остварење састанка тога зависити једино од личне диспозиције двају владалаца. Из овога се види, да би Аустро-Угарска и Немачка а наиме ова задња Русију раширеним рукама дочекале, кад би им се ова приближила. Разуме се, да Русија неће преухитрити с одговором на ове сиренске гласове, јер Руси знају врло добро те своје „старе пријатеље“, који тако рећи до јуче још по целом свету врбоваху савезнике против Русије и народа руског. Вест о обнови савеза тројецарског постала је отуда, што је немачки лист „Пошта“, о ком се зна, да стоји у свези с кнезом Бизмарком, пре неколико дана донео чланак, у ком је разлагао како је кнез Бизмарк уверио цара Александра, да је сваки рат, ма се он и најсрећније свршио, по круну руску од највеће опасности, и да спас Русије не лежи у уставним експериментима, већ да се помоћу модерног апсолутизма руског стане на пут разгранатој корупцији у унутрашњој управи руској; пут к спасењу лежи за Русију у придружењу средњо-европском савезу, на основу потпуне равноправности. Орган Бизмарков помиње, да је пре свега потребно, да се повуку границе делокругу сваке поједине државе. Ово замећашење, вели „Пошта“ изведено је тако, да је свакој држави дозвољено, да без напуштања своје будућности може уважити акциону сферу осталих савезника. Најзад ликује „Пошта“, да је Француска тек сада потпуно усамљена. — Овим ликовањем издао је орган Бизмарков и нехотице тајне намере свога господара, ком је пре свега до тога стало, да учини не могућим сваки унутрашњи препорођај у држави руској, знајући врло добро, да је тиме и ако не сасма осујетио а оно бар веома знатно отежао савезништво између Русије и Француске. Сумњамо, да ће се Руси после досадањег горког искуства поново дати обманути лепим очима свога „пријатеља“ Бизмарка.

Јавили смо већ, да се све већма шири **покрет**, што га је **међу Грцима** изазвао спор владе турске с патријархом цариградским. У градовима: Монастиру, Охриду, Пелагонији и Дебри било је великих демонстрација. Држани су велики митинзи, на којима је закључено обратити се енергичним петицијама директно султану цариградском и тражити, да се оставу петакнута права и привилегије грчке цркве. Влада турска, која је већ била издала налог, да посада солунска пође на острво Крит, где се из истих разлога показала велика узрујаност, опозвала је ову наредбу своју и наредила је заповеднику посаде солунске да буде спреман, да сваког часа крене у поменуте градове. — Друге вести пак јављају, да су патријарх и синод цариградски из двора султановог добили уверење, да цар турски намерава нов ферман издати, којим ће се поново потврдити легитимна права православне цркве грчке а тако исто и све оне привилегије, што су их пређашњи султани цркви овој издали. — Патријарх цариградски и Грци су показали, чему води сталност у заступању народних права. На ово ваља и у нас многи чешће да помишљају.

ДОПИСИ.

Ечка на Сретеније. Ово место лежи у Банату у торонталској жупанији, између Перлева и вел. Бечкерека. Становници су у овом месту већином Романи а има и Срба — који броју на 300 душа.

Пре 100 и више година били су становници места овог Срби — чувши да ће се спахилук овде настанити, напусте место и развију се у границу, само мали број нехтеде напуштати и цркву своју остане.

Пошто су Срби место напустили, дођу Романи из села Мацедоније 1772 г. и ту се настану.

Као свугде тако и овде беху Суби с Романима у црквеној заједници, све до 1874 г. које се године поделише. Срби добише исплату на пошто од две, и једну парох. сесију добише, то они нити новац у име исплате добивен, одреде на фундацију из које ће се парох издржавати.

Пошто су доказали да пароха могу издржавати, то буде Ечка за самосталну црквену општину призната, јер Ечка је по кр. решкрипту од 1868. вел. Бечкерену као филијал придодата била.

Но и ако су се Срби и Романи поделили ипак је народ међусобно лепо живио, а свештенство му је као пример у томе служило.

Тако на пр. дешавало се да су једног дана и Срби и Романи с литиом на жито ишли, па су се састали и тако певајући Срби српски т. ј. црквено-словенски а романи романска, ишли су и враћали се заједно с литиом са жита.

Кад је који имућнији Роман умро, то је позват бивао и српски свештеник на погреб, а Срби су опет романског свештеника позивали. И свагда при такој прилици певао је и јектенија говорио је српски свештеник са својим црквеним језиком, а романски пак својим, народ пак се радовао и мило му је било.

Ово се овако практиковало све до ове године, без да је коме противно било.

Од оделења па до прошлог лета била је овде једна романска парохија. Пошто је број њихов велики, то они прошлог лета закључе да установе још једну парохију, и пошто им конз. одобри то они отворе стечај, и при избору изаберу за пароха свршеног богослова Петра Поповића родом из Новог-Села (у Банату). Исти г. парох чим је амо дошао, видило се на њему да се њему то недопада да се та два једноверна народа, међу собом тако лепо живе. Сваком приликом дао је познати на себи, да је у њему омраза на Србе дубоког корена ухватила.

Више је пута јавно пред људма преко Срба псовао, баш као да је Талмуд а не св. писмо у богословији учио.

У недељу 29 јануара о. г. даде му се прилика да јавно пред многобројним народом искаже своју мржњу против једноверне му браће Срба.

Истог дана беше погреб код једног имућнијег овдашњег Романа. Поред оба романска свештеника буде позват и српски свештеник.

По обичају кад је ред дошао на српског свештеника да јектинију каже, изговорио је исти српски или боље славенски.

По свршеном опелу крене се погреб из авлије и упути се улицом гробљу.

На једанпут поче викати г. Поповић на свога старијега колегу, које дозволио српском свештенику да српски јектеније каже. И ако му је овај ваљани и од оба народа поштовани свештеник доказивао да је то овде од вајкаде обичај, ипак распаљен мржњом на све оно што је српско неућута, него се дераше: није слободно, ја не трпим и т. д. Наш млади но не такви свештеник хтеде се на сред улице пред многим народом скинути и пратњу напустити; али га људи умолише, и тако се он уздржа и иђаше с погребом све до гроба не рекав ни једине речице своме рођареном брату у Христу.

Да ли се сећа овај г. парох оног Самарјанина који је по речима Христа Спаситеља нашао свог непријатеља од разбојника израњеног на путу, однео га гостионицу и платио гостионичару да га негује.

Зар тако разумевате речи из св. писма: Љуби ближњег свога као сам себе.

И на другом месту: Љубите и непријатеље ваше, господин Поповићу?

Зар је то позив свештенички?

Место да братску љубав међу народом проповедате и утврђујете, ви семе раздора и омраву међу исти сејете.

Велите не сму се Срби овде мањи, ми вам пак довикујемо: страха же вашего неубоимсја ниже смутимсја и т. д.

Ако мислите да ће те Србе појести господине, оканите се тог ћоравог посла покваћићете стомак.

Браћи романима довикујемо, будимо као и досад браћа, будите свестни као што сте и при последњем не братском поступку г. Поповића свестни пакала, осудивши његов поступак.

Један Србин.

Дневне новости.

(Пут царевића Рудолфа на Исток.) Бечки листови јављају, да су отпочета преговарања за одређивање путног програма престолонаследника Рудолфа и супруге му на Исток. Наваћа се као сасма сигурно, да ће престолонаследник походити не само султана, него и дворове у Београду и Букурешту. Али како се при одређивању програма видело, да би при повратку био врло мучан пут сувим из Рушчука за Београд, учињена је измена у распореду. Према тој измени престолонаследник кренуће се са својом дворском пратњом у половини месеца априла, (по нов. кал.,) из Беча железницом за Земун, па ће одатле прећи у српску престоницу. Из Београда отпутоваће путници на једном пароброду дрнавског паробродског друштва у Рушчук а одатле преко Варне у Цариград. При повратку из Цариграда походиће престолонаследник румунски двор, одакле ће се право у Беч вратити.

О истој ствари читамо у „Н. Б. Дн.“ ову бележку: „Прекјуче, 9. тек. мес. после подне нотифицирао је овдашњи аустро-угарски посланик званично нашој влади долазак аустро-угарског престолонаследника, надвојводе Рудолфа у Београд. Програм путовања престолонаследника аустро-угарског овај је: Надвојвода Рудолф кренуће се на пут из Беча са својом свитом 6. априла нарочитим возом државне железнице, и стићи ће истога дана у Земун, одатле ће сутра дан прећи у Београд и одсешће у двору краљевом. Надвојвода Рудолф задржаће се у Београду два дана, па ће онда продужити пут преко Рушчука и Варне за Цариград. У Цариграду задржаће се 6—8 дана, а у повратку походиће румунски двор; у Букурешту задржаће се престолонаследник такођер два дана, одакле ће отпутовати право у Беч.

(Румско српско певачко друштво) приређује у недељу 19. фебр. (2. марта) 1884. у дворани „код орла“ село под управом свога ликовође г. Душана Јанковића. — Распоред села је овај: 1. „Јадна драга“ од Хорејшека пева мушки збор. 2. „Хај“ од Јенка пева мушки збор. 3. „Прибежиште“ за баритон од Мендлсона пева г. В. Бугарски уз пратњу хармонијума. 4. „Српкиња“ од С. Лазаревића декламује Софија Смиљанићева. 5. „Растанак“ од Штоса пева мушки збор. 6. „Кор“ из Виљем Тела пева мушки збор. 7. „Срце ми је невесело“ двопев од Мендлсона певају гг. Т. Јаковљевић и Влајко Бугарски уз пратњу хармонијума. 8. „Ловачки кор“ из Фрајшица пева мушки збор. 9. „Ајдук“ од Б. Радичевића декламује Даринка Белићева. 10. „Ројаком“ од Јенка пева мушки збор. 11. „Туга“ од Хорејшека пева мушки збор. 12. „Втак мнохо срци мртво јест“ од Брендла, пев. мешовити збор.

(Шкандал на свеучилишту будимпештанском.) Г. Диц, асистенат професора ботанике на свеучилишту будимпештанском Евжена Јендрашика држао је 10-ог тек. мес. предавање из ботанике, те је течајем свога говора поменуо она дела, која је употребио при изради предавања свога. Пошто асистенат том приликом није именовао ни једног научењака Мађара, зачу се од једном из редова слушалаца глас: „Зашто не поменусте ни једно мађарско дело“. Асистенат Диц, одговори у кратко, да мађарске ручне књиге ништа не вреде и да их због тога није ни помињао. Разуме се, да ова изјава није ни најмање годила младоме хазафишагу, с тога почеше дворином прелетати усклици: „На поље!“ „На поље са Швабовом“! Професор Јендрашик покушавао је слушаоце умирити, но ово му не пође за руком. Неколицина слушалаца оставише своја места, и пођоше прама предавачу. Асистенат морао се најзад из дворане уклонити. С вечера истога дана држали су слушаоци проф. Јендрашика у једној кавани збор, на ком закључише, да неће посећивати предавања асистента Дица. — Млади хазафишаг познаје и признаје дакле само „мађарско знање и умење“. Докле је млади хазафишаг исповедањем овог „начела“ доспео, показује за доста и овај најновији шкандал.

(Убице јудекса курије Ђорђа Мајлата) обешени су прошле суботе у 7 сах. из јутра. Дан раније, прошлог петка, проглашена им је смртна осуда. У судбену дворану, која беше пуна радозналa света, допратило их 12 судбених стражара. Кад су ступили у дворану, сви погледи обратише се Шпанки, који стајаше пред судиштем као грешник, који се показао, те је готов да прими заслужену казан. Берец борио се сам собом, да свлада унутрашњу узрујаност. Трећи, Питељи, не беше онако сабран као Шпанка, нити је имао душевне снаге Берецове. Када је осуда проглашивана, беху сви погледи обраћени Берецу, који је уздигнутом главом и скрштених руку слушао страшну вест, да му за 24 сата мрети ваља. Лице му беше студено и мирно, као у кипа. Председник позва их за тим да седну, те им поче читати разлоге осуде. Шпанка и Питељи седоше сасма механично; Береца остави за часак мир; пређе руком по челу, да отрезној, који му је преко чела цурио. Шпанка скрсти руке на колени, стисну усне, обеси главу а на очи ударише му сузе. Седећи тако, беше права слика скрушена човека, који је тешке згрешио но сад мирно чека казну. Пошто им је осуда прочитана устаде Берец и хтеде да се брани, но председник суда га прекиде у говору и нареди, да се осуђеници изведу из суднице. Шпанка и Питељи плакаху при изласку из дворане, Берец пак обрати се к њима и рече: Ви лопови, ви сте ме невина нагнали у смрт. Шпанка му одговори: ћути, кујо, ти си нас довео на вешала. Сутра дан обешени су сва тројица, прво Шпанка, па Питељ и најзад Берец. Овај задњи говорио је пре одласка на губилиште са својом мајком, женом, сестром и још неким познаницима, који беху дошли да се опросте с њиме. Берец је свима говорио о својој невиности и до последњег часа падао се помиловању. Шпанка и Питељи били су сасма скрушени, плакаху и мољаху непрекидно. Када Шпанку поведоше да га обесе, молио је овај породицу Мајлатову и присутне гледаоце, да му опросте. То исто учинио је и Питељи. Када дође ред на Береца усправи се овај и узвикну крепким гласом: Нека бог казни моје судце! — на што војнички заповедник одма даде добовати, тако, да се даље није могло ништа разумети. Јустификација трајала је у све 20 минута.

Политичке вести.

— Из Пеште јављају, да је мађарски епископат у задње време неколико конференција одржао и да је том приликом закључено, да се међу католичке учитеље у земљи „у име потпоре“ подели свота од 20.000 фор. — Учитељи ће се при наступајућим изборама јамачно показати благодарни према својим добротворима.

— Из Београда добила је бечка „Преса“ вест, да ће за који дан бити наименовани 44 краљева посланика. Посланици ови припадаће сви „напредној“ странци. Скупштина састаће се у Београду, а не у Нишу. — Кад ће се скупштина састати, о томе се у дотичној вести ништа не јавља.

— Из Петрограда долази вест, да ће „врховни савет“ своју прву седницу 26-ог

тек. мес. држати. Говоре, да ће савету председавати сам цар Александар. Задаћа овога савета биће, да изнађе средства за узбијање револуционарног покрета у Русији.

— Приликом задње дебате о предлогу конзервативне опозиције у парламенту инглеском да се влади инглеској због њене политике у Мисиру неповерење изрече, одбио је канцелар благајне Дилке, у име владе инглеске, по опозицију препоручену анексионистичку политику. — Не би згорег било, да се на Инглезе угледају и други усрећитељи страних народа. Чим пре, тим боље.

— Из Берлина јављају, да се Русија изјавила приправном, војничке посаде на немачко-руској граници умањити; али она тражи, да и Немачка то исто учини.

— „Ст. Петерб. Вјед." пишу, да се за присаједињење Мерва силној руској царевини у првом реду има захвалити ревносном раду пок. ђенерала Скобељева и заузимању садањег ђенералног гувернера туркестанског Черњајева.

— У инглеском парламенту упозорена је влада на присаједињење Мерва држави руској. Дилке је одговорио у име владе, да ова сада није у стању своје назоре парламенту саопштити, јер их пре свега мора влади петроградској поднети.

— Из Судана стигле су и опет неповољне вести у Инглеску. Град Токар предао се устаницима. Веле, да су устанници готово сву посаду исекли.

Народна просвета

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

Беседа овдашње срп. више девојач. школе.

И овај пут као и у више прилика, проведосмо једно вече у правој душевној наслади, у наслади какву ужива осетљива душа, кад у њу продиру гласи нежне песме и свирке, особито онда кад ти гласови извиру из нежних девојачких грла или их у хармонију нижу, нежни, девојачки прсти.

Лицем на Сретење, а то је 2 (14) фебруара о. г. приредила је овдашња срп. виша девој. школа беседу с игранком у корист својега завода а у цели: да од прихода набави потребна учила и најнужније одело, сиромашним ученицама.

Да ће званичан, први део беседе испасти на задовољство посетилаца, о томе смо одмах били на чисто, кад смо видели онако у кратко, али по избору пијеса вешто склопљени програм. И ако су све партије програма на најтачнији начин изведене, ова краткоћа програма није мало допринела задовољству посетилаца, које жуд за играњем апатичном чини ма и према класичним комадима, ако се ови у програму сувише развуку.

Програм се отпочео, хоралном песмом: „Излетела зора" с пратњом у 4 руке од г. Роб. Толингера, која је врло прецизно и на опште допадање изведена.

На другом месту била ј: „Grand Polka" од Wallace-а коју је одсвирала гђца Олга Јефремовића. Овај по себи тежак комад, одсвиран је младом госпођицом тако вешто и тачно да нас је све изненадила. У свирку своју која се одликује финоћом осећања, унела је госпођица Олга, сву своју извештаност, па зато и јесте одсвирала овај комад онако, да смо га чули хвалити од млогих наших признатих свирачица српских.

Треће бејаше: „Пролетњи дан" с пратњом у две руке од Р. Толингера. И овај комад отпеван је врло добро уз живо допадање слушалаца.

На четвртом месту био је говор, Јокајијеве приповечице: „Сироче". Гђца Љубица Прица учен. IV. разр. ступила је пред слушаоце као какав анђелак тако смерно, тако крепко. Преповечицу коју нам преповедише, провејала је она скроз својим осећајима; све је то тако лако и природно текло и покрет руке јој, и поглед и глас мек и мелодичан, без напора, без усиљавања елегични звуци њезиногa пријатног говора, знали су продрети и у тврђе срце те откравити кап суве, сузе мушке која се тако лако са срца не круни.

На петом месту била је завршна хорална песма: „Ведри се" с пратњом у 4 руке од Толингера, која се тако допала да су ученице као репетицију отпевале још и песму: „Вивак" од Цеа с пратњом у 4 руке.

Све ове песме, то су бисер зрна нашег сад већ познатог компоните г. Роберта Толингера. Ко знаде, шта је ставити песму у два гласа, која има да тако пуно звони, као да је збор од 4 гласа, где морају та два гласа да испуне целу хармонију, тај ће знати уважити ове вештачке састављене песмице. У тако малом оквиру, тако јасно изражона музикална идеја!

Па онда она млађана живахност и лакоћа у њима, све је таман удешено за децу.

Но и ако нас је зачудила ова музичка извештаност малене женске деце, која на један миг корсвоће свога сад почеше, сад пресекоше строфу у песми као у један глас, без затрка; то нас је пријатно задовољило, кад је публика громким изазивом коровоће, г. проф. Алекс. Јорговића, дала од себе доказа, колико уважава тако мучан труд, као што изискује савесно обучавање неуке, немузикалне, па још тако малене женске деце, као што је већина на овоме заводу.

Други део ове вечерње забаве, трајао је у најлепшем расположају до саме зорице ране.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

Отрован пекмез.

Оригинално извешће од Стевана Костовића, комисионара у Будим-Пешти.

Већ од неколико недеља прати се у трговачким круговима једна врло сензационална парница, која је тек 19-ог о. м. доконана код избраног суда будимпештанске бурсе робе и папира. Као тужитељ фунгирала је у првоме реду једна кућа из Ерфурта, а у другоме реду пак сам оптужени и то један познати експортер, који је извршио своје право регреса над продавцем пекмеза у виду једне овдашње комисионске фирме. Ток читаве ове ствари састоји се у следећем: Од неког доба постављена је у свакој вароши Немачке по једна здравствена комисије и та је нашла две партије пекмеза из Будим-Пеште, које су од прилике пре 2 месеца дана стигле у Ерфурт, против здравствености, (санитета) почем се по њиховом навађању налазила у пекмезу мала парчад од бакра и услед киселине претворила се иста у рђу, те је тиме отрован пекмез. Обема овим партијама пекмеза нађена је дакле мана и то, једној партији још на ђумруку у Ерфурту, услед чега је било купцу врло лако, доказати, код овдашње бурсе, туженом експортеру провенијенцију пекмеза и тиме постићи пресуду у своју корист. Пресуђена експорт фирма ко задовољна том, по изгледу неповољном пресудом, подигла је тада тужбу против свог предњака и то на основу, у своје доба истављене авизе једног заклетог агента, који је био спровео ту продају. Под таковим околностима био је приморан предњак експортера (један комисионар, коме је послан пекмез на продају, од једне фирме из Брода.) покорити се пресуди избраног суда бурсе, (Börsenschiedsgericht), јер је добро знао, да се неће моћи регресирати од свога комитента, пошто исти неће доћи пред бурсу.

Како је, званичном писменом исправом и заклетвом дотичних партаја доказано, да је онај пекмез, ком је нађена мана у Ерферту, заиста од експортера т. ј. од комисионара, то је најзад — на 3 месеца касније но што је био већ примљен пекмез без икакве сметње — осуђен и комисионар и то на основу §. 349. трговачког законика, по ком је продавац 6 месеци одговоран за законом прописану каквоћу једне робе.

Сада има комисионар за 3 дана да изда износ рачуна од пекмеза експортеру, даље има платити фрахт до Ерфурта и натраг, као у увозни ђумрук у Немачкој и најзад 100 фор. досуђених трошкова.

Како смо овим изјавили читаво стање те ствари, то сада прелазимо на претрес тога и питамо: шта вели јавно мњење за овај догађај? Од каквог ће досега бити ово?

Без сумње су господа избрани судци Будим-Пештанске бурсе судили по њиховом најбољем знању и савесно, јер је прво доказано, да је иста роба против здравствености, даље, од кога је купљена иста, а тим је по трговачком закону одговоран 6 месеци да законом приписано стање робе, те с' тога су и пресуђени продавци. Сасма друкче стоји, када се запитамо, дали је у опште имала бурса неко право у овом случају, да изрече пресуду и од каквог је досега такав један поступак? Преко свог овог влада у трговачким круговима са врло мало изузетака, само једно мишљење, а то је, да бурса нема право!

По узанцима бурсе није одговоран продавац за једну прегледану, за добро нађену и већ примљену робу, у колико неби било какве преваре. Као што се доказало, од кога је тај пекмез, — да би се могао исти пресудити, — исто тако могло се доказати, да у овом конкретном случају не може бити ни разговора о каквој превари, шта више познато је, да манипулација при кувању пекмеза од вајкада не ваља.

Како дакле у овом случају није било никакве преваре, то се г. избрани судци нису баш морали тако обазирати на тргов. законик, јер су имали у рукама средства, да не изреку пресуду у овако тугаљивом питању, већ просто да одбаце тужбу, но господа нису довољно размислили досег једне пресуде т. ј. како је иста изречена. Уљед разних узрока патио је много наш рад у готовој роби, а сада имамо к' томе и један нов случај, који ће још више отежати рад, јер се неда замислити, да ће који овдашњи комисионар због ф. 20—30 своје провизије, продати један вагон пекмеза са 6 месечном обвесом. Много би правилнији био поступак, када би се настојало, да се посредовањем сл. трговачког одбора дође до тог успеха, да се имају приморати, све опћине оних места, где се производи пекмеза, да иншпицирају све оне бакарне судове, који су намењени за кување пекмеза, а да се имају сви они казнити, који кувају у не калајисаним казанима. Овако, како се до данас производио пекмез у читавој Славонији, Босни и од често у Мађарској, то је под свима околностима био против санитета. Сасвим је све једно, да ли је то учињено бакром, који је одваљен при мешању са окованим кашикама, или пак са директним утицањем киселине на бакар за време кувања, јер сваки онај пекмез, који се кува у некалајисаним казанима, биће свагда против здравствености. Пре но што наша роба изгуби поверења у иноземству ваљало би помоћи томе, јер ове су године била само два такова случаја, а ако се то буде понављало до јесени, то је тада сасвим уништен и наш извоз пекмеза.

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈОНСКЕ РАДЊЕ Стевана Костовића у Будим-Пешти

од 11. (23.) фебруара.

Жито из Потисја	—	—	—	—	79	81	ф. 10.10	ф. 10.25
„ „ „	—	—	—	—	77	„ 78	„ 10.—	„ 10 05
„ банатско	—	—	—	—	76	„ 81	„ 9.80	„ 10 —
„ „	—	—	—	—	—	„ —	„ —.—	„ —.—
„ „	—	—	—	—	—	„ —	„ —.—	„ —.—
„ бачко	—	—	—	—	79	„ 80	„ 10.—	„ 10.20
„ „	—	—	—	—	76	„ 78	„ 9.80	„ 10.—
Жито влашко	—	—	—	—	76	„ 78	„ 8 20	„ 8 70
„ „ по каквоћи	—	—	—	—	74	„ 75	„ 8.—	„ 8 20
„ српско	—	—	—	—	75·5		„ 8.60	„ 9.—
„ „	—	—	—	—	—	—	„ —.—	„ —.—
Увози-жито за март-април 1884.				—	—		ф. 9·50	„ 9 52
„ за септ.-октобар				—	—	—	„ 10.12	„ 10 14
Раж мађарска	—	—	—	—	—	—	„ 7.70	„ 7.90
„ влашка	—	—	—	—	—	—	„ 7.20	„ 7 50
Јечам за кашу	—	—	—	—	—	—	„ 7.—	„ 7.30
„ за пиваре	—	—	—	—	—	—	„ 8·—	„ 9·—
„ влашки	—	—	—	—	—	—	„ 7.—	„ 7.20
Зоб трг. роба	—	—	—	—	—	—	„ 7.—	„ 7.25
„ фина роба	—	—	—	—	—	—	„ 7.20	„ 7 40
Увози-зоб за март-април 1883.				—	—		„ 6 98	„ 7.—
„ за септ.-октобар				—	—	—	„ —.—	„ —.—
Проја мађарска	—	—	—	—	—	—	„ 6 60	„ 6 75
„ влашка	—	—	—	—	—	—	„ 6 80	„ 7 80
„ влашка за пролеће				—	—	—	„ 7.40	„ —.—
Кукуруз, готова роба, банатски				—	—		„ 6.60	„ 6 70
„ „ „ влашки				—	—		„ —.—	„ —.—
„ за јули-август банатски				—	—		„ —.—	„ —.—
„ за септ.-август банатски				—	—		„ —.—	„ —.—
Кукуруз за септ.-октобар банатски				—	—		„ —.—	„ —.—
„ за мај јуни 1884.			—	—	—	—	„ 6·60	„ 6.62
„ за јан. фебр. март, банатски нови							„ 6 05	„ 6.15
„ за јан. фебр. март, влашки нов							„ —.—	„ —.—
Репица готова роба Kohl			—	—	—	—	„ —.—	„ —.—
„ банатска		—	—	—	—	—	„ —.—	„ —.—
„ за август-септембар Kohl				—	—		„ 14.5/8	„ 14 3/4
„ за јули-август банатска				—	—		„ —.—	„ —.—
Горушица по каквоћи		—	—	—	—		„ 9.—	„ 9 50
Мукар „ „		—	—	—	—		„ 9 50	„ 10.—
Ланено семе по каквоћи		—	—	—	—		„ 12.—	„ 12.50
Кудељно семе „		—	—	—	—		„ 13 25	„ 14 —
Бикељ по каквоћи		—	—	—	—		„ 7 25	„ 8.—
Пасуљ бели нови		—	—	—	—		„ 9.75	„ 10.50
„ „ стари		—	—	—	—		„ 8.—	„ 8 50
„ шарени		—	—	—	—		„ 7 —	„ 7.50
Погачиће од репице		—	—	—	—		„ 6 50	„ 7.—
Погачиће од горушице по каквоћи				—	—		„ 5 50	„ 6.—
Паприка трг. роба		—	—	—	—		„ 17.—	„ 18 —
„ фина роба		—	—	—	—		„ 45.—	„ 48.—
„	—	—	—	—	—	—	„ —.—	„ —.—
Мед оцеђен	—	—	—	—	—	—	„ 37.—	„ 38.—
„ вошчан	—	—	—	—	—	—	„ 86.—	„ 37.—
„ за октобар-новембар оцеђен				—	—		„ —.—	„ —.—
Восак рожнавски	—	—	—	—	—	—	„ 134.—	„ 135.—
„ славонски	—	—	—	—	—	—	„ 135.—	„ 137.—
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма							„ —.—	„ —.—
„ „ „ у џакови				—	—		„ 9.25	„ 11.—
„ „ узанц роба за нов. у бурадма							„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови				—	—		„ —.—	„ —.—
„ босанске гот. роба нова у бурадма							„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови				—			„ 9.25	„ 12.75
„ „ узанц роба за нов. у бур.							„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови				—			„ —.—	„ —.—
Пекмез, готова роба, славонски				—	—		„ 21·—	„ 22.—
„ банатски		—	—	—	—	—	„ —.—	„ —.—
„ август-септембар славонски				—	—		„ —.—	„ —.—
Свињска маст варошка		—	—	—	—		„ 58.50	„ 59·50
„ „ сеоска роба		—	—	—	—		„ 55.—	„ 57.—
Сланина сољена варошка		—	—	—	—		„ 49.50	„ 50.50
„ „ сеоска роба		—	—	—	—		„ 46.50	„ 47.50
Шпиарке прима мађарске 1882			—	—			„ 16.—	„ 17.—
„ прима мађарске 1883			—	—			„ 12.50	„ 14.—
Шпиарке секунда „ 1883			—	—			„ 9.—	„ 11.—
„ прима српске 1881.			—	—			„ 15.50	„ 16.—
„ прима босанске 1883.			—	—			„ 12.—	„ 13.—
Овчије коже српске по 102 ком.			—	—			„ 135.—	„ 156.—
„ „ босан. и хрв. по 56 ком.							„ 47.—	„ 49.—
„ „ македонске по 56 ком.							„ 160.—	„ 165.—
Јагњеће српске нове 102 ком.							„ 100.—	„ 115.—
„ нове хрватске 102 комада				—			„ 115.—	„ 120.—
Козије хрватске за 56 кила			—	—	—		„ —.—	„ —.—
„ мађарске и ердељске за 50 кила							„ —.—	„ —.—
„ српске за 56 кила			—	—	—	—	„ —.—	„ —.—

све без ногу и рогова са 2% шконто.

Храна. Ове је недеље било врло мале промене у житарском раду и млини су били резервирани при куповању, те тражише са 5—10 новч. ниже цене, које се до конца недеље морале и одобрити. Жито за пролеће и јесен такође није имало велике промене, а цене се владале по иноземским извештајима, који су долазили час са 5—10 новч. више, а час опет ниже. Кукуруз готова роба, као и за мај-јуни остаје слабо одржан у цени. Довози робе не могу бити велики, јер су цене по штацама соразмерно више но код нас, те с тога никако не одговара роба за овамо, а к томе је још услед рђавих цена свињама и потреба тако малена, да за сада немамо баш никаква изгледа на боље цене. Цена зоби чврста је и особито у мањим партијама даје се иста добро продати. Раж се одржала. Јечам је без промене.

Продукти. Ове недеље продано је само 200 врећа српски шљива по ф. 9.25 и нешто прима робе до 100 комада по 11.—, све од 56 килограма. Данас могу само поновити, да ни за касније нема изгледа на бољи посао. Скоро сваки шпекулант постаје са свим мирним и увиђа, да је тим све горе, што дуже оклева са продајом и с тога када данас добије који експортер један налог за неколико стотина врећа шљива, то тада не фали ни мноштво понуда. Маст и сланина губе неколико новчића од своје цене. Пасуљ остаје без промене. Бикељ је јако нуђен, а цене се слабо одржале. Ланено семе непромењено.

Одговори уредништва.

Гђи Екат. Стојадиновића у Врдник. Молбу Вашу нисмо у стању извршити, јер пошто је листу нашем одузет и сам пролаз кроз Аустрију, то исти не одлази више у Америку. Ваша објава остала би дакле сасма безуспешна. Препоручујемо Вам, да се у тој ствари обратите на који београдски лист.

СРПСКО НАРОД. ПОЗОРИШТЕ.

(Недељни ред представа.)

У среду 15. фебруара: **„Ај, људи, што се не жените!"** Шаљива игра у 4 чина, написао J. Розен, са српску позорницу прерадио Бранко М. Јовановић.

У четвртак 16. фебруара по други пут: **„Наши робови"**. Позоришна игра у 5 чинова, написао Сахер-Мазох, превео Сава Петровић.

У суботу 18 фебруара први пут: **„Библиотекар."** Шаљива игра у 4 чина, написао Г. Мозер, превео Б. Галац.

Ред пловидбе

путничких бродова.

Из НОВОГ САДА у ТИТЕЛ, ЗЕМУН, ОРШАВУ и ГАЛАЦ: средом и недељом у 1 сахат по подне.

Из НОВОГ САДА у ТИТЕЛ, ЗЕМУН и ОРШАВУ: петком у 1 сахат по подне.

Из НОВОГ САДА у БУДИМ-ПЕШТУ: понедеоником, средом и суботом у 1/2 11 сахата пре подне.

Нови Сад, 9. (21.) фебруара 1884.

Отправништво.

Ред пловидбе

помесног пропелера „Нимфе" почевши од 12. (24.) фебруара 1884.

Из Н. Сада у Каменицу: пре подне у 1/4 8, 9 и 10 сати, по подне у 3 и 5 1/4.

Из Каменице у Н. Сад: пре подне у 7, 8, и 1/2 10 сати, по подне у 2 и 5 сата.

Јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима, да ћемо давати у саборној цркви шестонедељни парастос нашем нигда незаборављеном сину, односно унуку, брату и ујаку

КОСТИ С. РАДОСАВЉЕВИЋУ

докторанду философије (родом из Србије)

у четвртак 16. (28) фебруара у 10 сах. пре подне.

У Н. Саду 11. фебруара 1884.

Ожалошћена мати **Анастасија Чокић**, и остала родбина.

ОГЛАСИ.

ОГЛАС.

Општина јарковачка (у торонталској жупанији) вољна је за своју цркву једно ново звоно од 672 килограма тежине правити, а своја стара 3. звона од 112. 224. и 336 килограма прелити дати.

Ново звоно мора да је од најбољег и трајног материјала ливено, а при преливању старих звона изискује се евентуално још она смеса, која буде нужна за хармоничан звук свих четир звона.

Сај посао издаваће се путем јавне дражби, која ће се 6-га априла 1884-те по новом календару у 3 сахата по подне у месту обавити, пре којој сваки лицитант са 200 ф. за вишманлук треба да је снабдевен.

У Јарковцу 17-ога фебруара 1884.

Тим послом рукујућег одбора.

3—3 **Председник.**

ОГЛАС.

ГГ. акционари Сентомаш-Туринске штедионице у ликвидацији позивају се, да 4. (16.) марта о. г. у 2 сата после подне у скупштину доћи изволе.

Предмети:

1. Извештај одбора о стању ликвидације.
2. Избор једног евентуално два ликвидатора.

У Сентомашу 10. (22.) фебруара 1884.

1—2 **Ликвидациони одбор.**

ОГЛАС.

Чурушка срп. црквена општине вољна је да свој крст на плацу огради оградом од кованог гвожђа слично својој црквеној огради. Услед тога одређује минујендо лицитацију за 4. (16.) март т. г. у 2 сата после подне. Тачна условља тога дана у председника.

Чуруг 4. (16.) фебруара 1884.

Ђока Петровчанин, председник.

3—3

Из БЕОГРАДА шиљем оточеног НЕГОТИНСКОГ БЕРМЕТА

од одабраног суварка

у бареји од 4 итара (5 кила) по 3 фор. 50 нов. а. вр, **франко царина и поштарина аустро-угарска**, са поштанском повуком (Nachnahme.) На велико у оригиналним бурадима јефтиније!

Мита Радосављевић, сеска улица, Београд.

11—20

Одговорни уредник Тоша Бежић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.